

Véronique Aïache

ARTA DE A DĂRUI LIBERTATE

traducere din limba franceză de
INES HRISTEA

AVOIR-VIVRE®

Colecție coordonată de Dana MOROIU

Véronique Aïache
ÉLOGE DE LA LIBERTÉ
PARCE QUE C'EST SI BON D'AVOIR LE CHOIX
© Flammarion, Paris, 2019

© Baroque Books & Arts®, 2022

Imaginea copertei: Cristiana RADU
Concepție grafică © Baroque Books & Arts®
Redactor: Aida TEODORESCU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

AÏACHE, VÉRONIQUE

Arta de a dăru libertate / Véronique Aïache;

trad. din lb. franceză de Ines Hristea. - Baroque Books & Arts, 2022

ISBN 978-606-8977-93-5

I. Hristea, Ines (trad.)

159.9

Tiparul executat de Monitorul Oficial R.A.

Niciun fragment din această lucrare și nicio componentă grafică nu pot fi reproduse fără acordul scris al deținătorului de copyright, conform Legii Dreptului de Autor.

Dragului meu *Papou*, care m-a ales să-i fiu fiică și pe care eu am ales să-l iubesc.

Ținând seama de posibilitățile pe care ni le oferă deplina noastră libertate.

SĂ ALEGI ÎNSEAMNĂ SĂ FII LIBER

Există cărți pe care le întâlnești așa, din întâmplare, pe un etalaj dintr-o librărie. Nimic nu pare să te îndemne să le răsfoiești. Darămite să le mai și cumperi. Totuși, vezi un cuvânt imprimat pe copertă. Un cuvânt care-ți atrage privirile și-ți influențează subconștientul. Un cuvânt care naște în tine dorința de a întinde mâna. Ca atare, te oprești, iei cartea și o întorci, ca să descoperi intenția, exprimată pe scurt, a autorului. Firește, te uiți și la preț. Evaluezi importanța investiției, apoi așezi cartea la loc. Sau nu. În acea secundă precisă, alegi dacă să te întorci cât mai repede acasă sau dacă să-ți acorzi câteva minute prețioase, stând la rând în fața casei de marcat. Alegi dacă să dai uitării apelul cuvântului imprimat pe coperta cărții, dacă să amuțești muzica gândurilor pe care acel cuvânt a iscat-o în tine sau dacă să pierzi următorul autobuz, riscând dojana familiei. În acea secundă precisă, optezi: îți ascuți aspirațiile sau te supui dorinței altcuiva.

Finalmente, din asta se alcătuieste viața. Din mici alegeri anodine și din mari alegeri, justificate. Și într-un caz, și în celălalt, chiar dacă sufletul se luptă fără încetare cu

conștiința, chiar dacă simțul datoriei te sugrumă uneori cu atâta forță, încât te obligă să pui genunchiul în pământ, alegerea, oricare ar fi ea, poate fi considerată ca singura libertate de care dispui realmente. În mod incontestabil și absolut. Ești liber să accepți imperativele impuse de societate și de angajamentele tale. Ești liber și să te scuturi de jugul reziduurilor emoționale, de educația moralizatoare și de trecutul prea prezent. Cu toții avem capacitatea de a prefera să vedem partea plină a paharului și de a face din nesupunere o *art de vivre*, într-un respect reciproc.

CU TOATĂ SUBIECTIVITATEA

„Umanitatea e o suită discontinuă de oameni liberi pe care subiectivitatea îi izolează iremediabil.“

SIMONE DE BEAUVOIR

Spre dezamăgirea filozofilor, care încă din Antichitate i-au atribuit diverse interpretări, *libertatea* rămâne o noțiune complexă. E vorba oare de posibilitatea de a gândi și de a acționa fără bariere și fără interdicții? De absența datoriei și, prin urmare, de absența constrângerilor? Sau de o stare de fapt ancorată într-o realitate universală? Sau de un sentiment existențial care ține de fiecare conștiință în parte?

Firește, încercarea de a defini libertatea poate să capete aspectul unei epopei metafizice, în egală măsură vastă și pasionantă. Desigur, sub rezerva faptului de a găsi, la destinație, acea definiție unică, aptă de a acorda întreaga orchestră. Dar scopul nostru, acum, nu este atât să înțelegem ce înseamnă „să fii liber“, ci, mai curând, să identificăm, la modul ideal, ce ne împiedică să fim liberi.

Întrebați un copil ce definiție dă el libertății. Fac pariu că nu va va vorbi nici despre Războiul Civil American, nici despre abolirea sclaviei, nici despre Revoluția Franceză, nici despre Căderea Bastiliei. Odată ce această libertate politică e scoasă din ecuație, sunt șanse reduse ca el să vă explice ce înseamnă „să fii liber“ apelând la exemplul luptelor duse de umanitate pentru recuperarea celui mai legitim dintre drepturi. În schimb, deloc surprinzător, copilul vă va spune că libertatea înseamnă să dispui de timpul tău așa cum poțtești, fără ca altceva sau alt om să-ți dicteze conduita. Copilul vrea să meargă la culcare atunci când alege el, vrea să mănânce și să se joace atunci când alege el și vrea să fie mereu în vacanță, departe de disciplina școlii, de autoritatea profesorilor și de eventualele șicane ale colegilor. Apoi adresați aceeași întrebare unei îndrăgostite tributare pasiunii ei, artistului care trebuie să se supună gustului publicului, angajatului subordonat ierarhiei de la locul de muncă, cetățeanului născut sub un regim tiranic, bolnavului prins în capcana unui trup slăbit... E foarte probabil că fiecare dintre aceste persoane va descrie libertatea așa cum o visează sau o percepe ea, prin opoziție la ceea ce se împotrivese alegerilor ei de viață. Fiecare dintre aceste persoane va evoca, în felul ei, obstacolele de pe drumul identității sale, cele care-i afectează dorințele și-o privează de posibilitatea de a acționa, de a simți sau de a gândi liber. Fiecare individ în parte va poziționa libertatea acolo unde el simte că e lipsit de ea, atât în plan fizic, cât și în plan afectiv.

Iată de ce, indiferent de perspectivă, libertatea e posibilă, simultan, peste tot și nicăieri. Prin urmare, ideea de a

CUPRINS

SĂ FII LIBER.....	9
Să alegi înseamnă să fii liber	11
Cu toată subiectivitatea.....	13
I. DOMINAȚIA SIMȚURILOR	17
La ușa istoriei.....	19
Între teorii și realitate	30
Constrângerile liberei necesități	31
Limitele liberului-arbitru.....	36
De la o constrângere la alta	40
Să fii liber în constrângere	44
Emoțiile care te guvernează	47
Harta inimii.....	57
II. PUTEREA ALEGERII	59
Tu însuși hotărăști în legătură cu tot?	61
Întotdeauna ești liber să alegi?.....	70
Omul nu alege să iubească	75
III. LIBERA ATITUDINE	77
Ca să fii liber, trebuie să înțelegi.....	79
Liber să fii tu însuși.....	81

Alege să cunoști	85
O chestiune de vocabular	88
Eliberează-ți timpul	91
Eliberează-te de preaplinul de gânduri	95
Eliberează-te de constrângerile aparențelor	99
Eliberează-ți spațiul vital	102
Eliberează-te de influențele externe	106
Eliberează-te de îndoieli	110
Eliberează-te de complexul de inferioritate	113
Eliberează-te de pesimism	116
Eliberează-te de trac	119
Eliberează-te de febra cumpărăturilor	122
Eliberează-te de doliu	125
Eliberează-te de fobii	128
Eliberează-te de cotidian	131
Eliberează-ți creativitatea	135
Gândește-te	137
Bibliografie	138
Mulțumiri	139